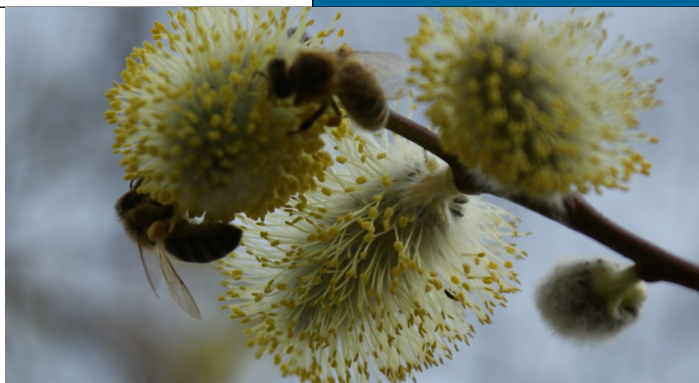

Včelařské noviny

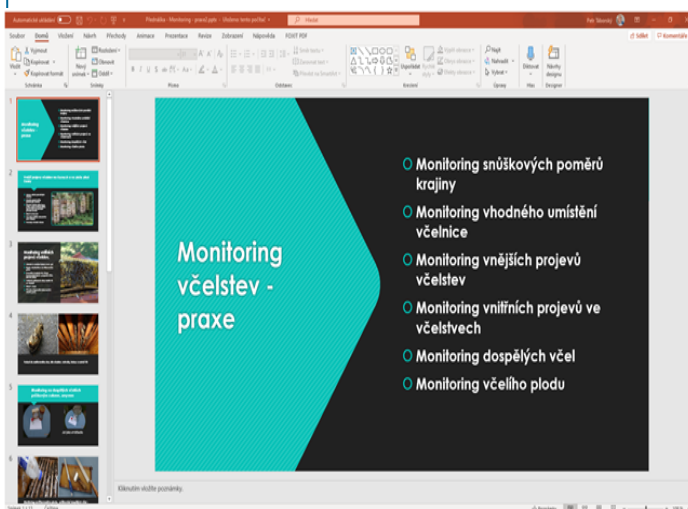
Sledování včelstev - jak na to a proč

Monitoring – raději ale sledování včelstev - je v současnosti jednou z nejdůležitějších složek práce včelaře, pokud chce udržet svůj chov i na další sezonu. Hlavně od doby, kdy i do české krajiny zavítal roztoč *Varroa destructor*. V žádném případě to neznamená jen koukat, jak včelky krásně létají. Vzpomínám si na slova bývalého předsedy včelařů na Slovensku Ľudovíta Gála: „Když jde včelař ke svým včeličkám jen proto, že utíká od manželky, tak ať jde raději do hospody“. I když vlastně sledování včel na česně určitě patří k důležité součásti sledování stavu v chovu.

Ale hezky vše po pořádku. Nejdůležitější už je start umístění naší včelnice. Nezbytně musíme znát úživnost krajiny, kde ji chceme umístit. Musíme znát zavčelení místa stanoviště. Dnes ještě dosah intenzivní chemie ze zemědělské výroby.

Základní projevy včelího společenstva hodně vypoví o jeho stavu i potížích. Je to vidět na letové aktivitě. Jsou včelstva, která vylétají dříve a pracují déle. Hodně napoví přísun pylu nebo nektaru. V negativních případech můžeme na česně pozorovat včely s deformovanými křídly,

kálení na česně, zalétávání vos. To vše je zase indikátor, že není něco v pořádku.

Dalším důležitým projevem stavu včelstva jsou jeho vnitřní projevy. To je stav plodového tělesa, stav zásob – nektaru a pylu a jejich rozmístění. Plochy otevřeného a zavíčkováného plodu, anomálie na plodovém tělese (propadlá víčka, mezerovitost, otvory na víčkách). Pokud ještě dobře vidíme, můžeme na včelách pozorovat roztoče, případně nějaké vady.

Bohužel nejdůležitějším problémem dneška je zmiňovaná varroáza, kde znalost stavu ve včel-

stvech hraje primární roli. Je již potvrzeným faktem, že i minimální nález roztočů může být pro včelstvo kritický. Již neplatí závěry z minula, že si lze poradit s větším spadem i v měřítku tisíců, dnes ohrožuje chovy spad v měřítku desítek roztočů. To znamená častější sledování včelstva s tímto zaměřením. Dnes jsou k dispozici varroa dna, která nám pozorování stavu poněkud zjednodušují, ale i tak je to mnoho práce navíc. Spad je nutné intenzivně sledovat již od června a kontroly zahájit i v květnu. Je celá řada metodik, které pro upřesnění musíme také občas nasadit. Kontrola na podložkách má vypovídající význam, pokud jsme schopni zamezit přístup mravencům anebo nemožnost čištění včelami.

Další metodikou pro sledování je kontrola larv trubců. Provádíme ji na jednom decimetru čtverečním a z výsledku si vypočteme možný stav napadení. Existuje vypracovaná metodika smyvem, či narkotizací. Návodů na provádění jsou běžně dostupné a dokonce jsou

k dispozici i kvalitní pomůcky pro aplikaci.

To, jak budeme celý problém řešit, je již jiné téma. Částečně o něm bude řeč v dalším článku, kde se zabýváme léčbou kyselinou šťavelovou.

Z prezentací Josefa Křapky, Jana Kolomého a Petra Táborského

Kyselina šťavelová

Zatímco ve světě probíhal boj s roztočem varroa při využití jednak chemické cesty (amitraz), ale také přírodními látkami (kyseliny), u nás jsme se tvrdě zaměřili jen na tu chemii. Dodnes je celá řada odborníků, kteří tvrdí, že to bez amitrazu nepůjde. To i přesto, že celá řada ověření ve světě potvrdila pravý opak. I u nás je řada nadšenců, kteří na toto téma oznamují výsledky z vlastních chovů. Také na vědeckém stupni nacházíme informace, které to potvrzují. Dokonce stát zastoupený SVS již doznal tento způsob jako schválenou metodiku. Na předním místě, podle mého názoru, je Ing. Antonín Přidal. Jeho práce ukázaly, že kyselina šťavelová je bezesporu jednou z cest, jak boj s roztočem zlepšit. Svědčí o tom skutečnost, že získat místo na jeho přednášky

je opravdu problém. To se potvrdilo na přednášce v Olomouci letos v únoru.

Je dobře, že výtah z této přednášky si můžete přečíst (já to určitě doporučuji) na stránkách „Včelaři sobě“. Citace z úvodu přednášky:

„A bude takový boj za mír, že nezůstane kámen na kameni ...

U nás stále převládá boj s roztočem převážně pomocí syntetických sloučenin pod celou řadou názvů, ve světě se posouvá k léčbě přírodními látkami, které omezují, nebo přímo vylučují rezistenci roztoče na použitá léčiva. Tyto látky nezanechávají ve včelím díle nebo ve včelích produktech rezidua, tedy zbytky léčiv.

Syntetické přípravky oddalují nastolení rovno-

váhy mezi organismem včelstva a roztočem jako parazitem. Tyto přípravky navíc v současné době i při použití přesně podle návodu nezaručují naprostou jistotu, že ošetřovaná včelstva přežijí napadení roztočem.“ Konec citace.

V úvodním článku jsme se zabývali nejdůležitější součástí postupu proti varroáze a tím je znalost stavu ve včelstvu. Bohužel faktem je, že dopady virů na včelstvo vyhodnotit jako chovatelé neumíme. Vedle roztoče bude určitě i několik dalších aspektů, které následky virů podporují. Snažme se ale nepřispívat k zhoršování tím, že vše násobíme používáním chemie, když máme k dispozici adekvátní náhradu v kyselině šťavelové.

Kyselina šťavelová je organická kyselina s nejvyšší disociační konstantou, je vhodná na tlumení napadení včelstev roztočem. První zmínka o vhodnosti jejího použití je již z roku 1983. Rozsáhlejší použití nastává nicméně až v několika posledních letech. Nejedná se o nebezpečnou látku, ale jistá opatrnost je na místě. Používání v kombinaci pokap a dlouhodobá účinnost pomocí glycerinu jsou možným řešením k zlepšení napadení včelstev roztočem. To hlavně proto, že největší problém vzniká již v červnu a to není moc dostupných prostředků, jež se dají používat bez následných účinků.

Pokap aplikujeme při léčení na zimování, nejlépe za teploty 0° až -4° C. Provádíme kapáním do obsazených uliček. Pásky KŠ s glycerinem použijeme vždy, když kontrolu zjistíme větší spad roztočů.

Roztok pro pokap

- V jednom litru vody rozpustíme 1 kg krystalového cukru.
- Do tohoto cukerného roztoku přidáme 57 g kyseliny šťavelové – dihydrátu

- Rozpouštíme nejlépe mícháním při teplotě kolem 40°C.
- Je třeba se vyvarovat kontaktu sliznic s tímto roztokem.
- 5ml roztoku nakapeme do každé obsazené uličky.
- Po 48 hodinách sledujeme spad. Účinek trvá až 45 dnů. Studie uvádí při správném provedení účinnost až 97 %.

Dlouhodobý nosič

- Nařežeme pásky z lepenky o rozměru 3×35 cm (varianta papírové utěrky)
Zahřejeme v nádobě 1 kg glycerinu na 65°C
- Jakmile glycerin zprůhlední odstavíme ze zdroje tepla.
- Přidáme 600g kyseliny šťavelové. Nyní teplota klesá na 30-40 °C
Roztok se zakaluje.
- Opět zahříváme na 65°C. Roztok znovu zprůhlední. Pozor na překročení teploty. Pokud se teplota dostane nad 110 °C, začne se odpařovat kyselina mravenčí!
- Nyní opět odstavíme ze zdroje tepla a vkládáme nastříhané lepenkové pásky.
Dobu máčení je třeba odhadnout tak, aby pásky nasákly roztok, ale aby se nerozmočily.
- Cedníkem vyjmeme pásky z roztoku a necháme okapat.
Ukládáme do igelitových sáček a následně aplikujeme do úlů.

Jak již bylo řečeno, řešíme jen roztoče, na viry zatím nemůžeme. Přestože viry jsou tím hlavním krokem ke kolapsu včelstev. Proto se musíme více zaměřit na jejich přenašeče, roztoče (pokud to je jediný zdroj).

Na závěr – opakování matka moudrosti – tím hlavním momentem „Boje za mír...“ je znalost stavu ve včelstvu a včasné reakce na zjištěné problémy.

Petr Táborský, farmář na vejminku

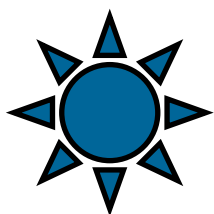
SPOLEK
KRUŠNOHORSKÝCH
VČELAŘŮ

LOM, Včelařské centrum,
ČSA

www.vcely.cz

Přihlášky odběru noviny:

602434344,
apiscech@gmail.com

Včelaření na internetu

Včelaři sobě

Další z včelařských portálů, které lez doporučit k pravidelnému sledování.

Na stránkách <http://www.vcelarisobe.cz/> je vždy aktuální informace k problematice, která zrovna v oboru převažuje. Najdete tam pravidelné ankety, kde můžete vyjádřit svůj názor. Již několikrát jsme svým členům posílali odkaz na článek, který se snažil řešit problém, a mohl jim pomoci. Najdete zde i mnoho návodů, jak vylepšit práci ve svém chovu.

Jsou zde pravidelně výběry přednášek ze zajímavých seminářů a setkání

Je zde také interaktivní mapa včelařsky zajímavých míst. Pravidelně jsou zveřejňovány akce týkající se oboru. Můžete se přihlásit k odběru informací a máte šanci, že vám nic zajímavého neuteče.

FOTO: Včelaři z Francie na farmě v Lomu

